

Názov vyučovacej hodiny: Optické vlastnosti oka

Meno a priezvisko učiteľa/učiteľov: Ing. Gabriela Marečková

Názov školy:	ZŠ Mládežnícka, Púchov		
Predmet:	Fyzika		
Ročník:	Deviaty /9/		
Tematický celok:	Lom svetla na rozhraní dvoch optických prostredí. Zobrazovanie šošovkami.		
Téma hodiny:	Optické vlastnosti oka.		
Ciel':	Kognitívne ciele: <i>vedieť aplikovať pojmy:</i> - <i>optická sústava oka</i> - <i>akomodácia</i> - <i>zorný uhol</i> - <i>blízky, ďaleký bod oka</i> - <i>konvenčná zrková vzdialenosť</i> Výchovné ciele : - <i>Porozumieť javom, ktoré sú súčasťou našej existencie, ktoré nám umožňujú vnímať a poznávať okolitý svet.</i> - <i>Vedieť aplikovať poznatky, vedomosti z iných predmetov pri pochopení nového učiva.</i> - <i>Uvedomiť si dôležitosť ochrany ľudského zdravia pre plnohodnotný život.</i>		
Špecifické ciele:	Medzipredmetové vzťahy.		
Medzipredmetové vzťahy:	Biológia, matematika, etická výchova.		
Požiadavky na zručnosti žiakov:	Práca s PC, internetom, interaktívnou tabuľou, demonštračnými pomôckami.		
Požiadavky na zručnosti učiteľa:	Práca s PC, internetom, interaktívnou tabuľou, demonštračnými pomôckami.		
<i>počet minút</i>	<i>činnosť</i>	<i>pomôcky</i>	<i>metódy a formy</i>
2	Organizačné činnosti, zápis do triednej knihy, kontrola dochádzky.	Triedna kniha	dialóg
10	Kontrola domácej úlohy, opakovanie pojmov, kt. súvisia s témou hodiny a vyplývajú z prebratého učiva šošovky, zobrazovanie šošovkami, anatómia oka.	PC s pripojením na internet, model oka, model šošoviek, interaktívna tabuľa.	Motivácia – demonštračné video. Práca s modelom oka – názornosť. Diskusia - oživenie poznatkov z biológie – vyvolanie spomienok.

15	Výklad nového učiva pomocou prezentácie vytvorenej na portály naucteviac doplnený vhodne volenými cvičeniami, úlohami na zabezpečenie následnej spätnej väzby. Zápis poznámok do zošitov.	PC s pripojením na internet, model oka, model dvojpuklej spojnej šošovky, interaktívna tabuľa, zošit.	Multimediálny výklad, Heuristický rozhovor, demonštrácia. Vytváranie nových vedomostí. Aktualizácia učiva. Práca vo dvojici.
8	Upevňovanie nového učiva pomocou vhodne zvolených cvičení, úloh, otázok na záver prezentácie .Zadanie domácej úlohy.	PC s pripojením na internet, interaktívna tabuľa.	Frontálne opakovanie.
10	Diskusia na tému ochrana zdravia.		Rozhovor.

Spätná väzba:

Štruktúra prezentácie zabezpečuje okamžitú spätnú väzbu. Vhodne volenými úlohami a otázkami je zabezpečené sledovanie stanoveného cieľa.

Model vyučovacej hodiny – OBSAH

Téma: Optická sústava oka.

Typ hodiny: Hodina základného typu.

Forma vyučovania: Zmiešaná, kombinovaná.

Metóda vyučovania: Demonštračná motivácia, heuristický rozhovor, multimediálny výklad, riadený rozhovor, práca s IKT.

Výchovno-vzdelávacie ciele:

- zopakovať poznatky z biológie – zmyslové orgány, anatómia oka s cieľom plynule nadviazať na nové učivo
- popísať optickú sústavu oka
- vysvetliť vytvorenie obrazu optickou sústavou oka
- vymenovať vlastnosti obrazu zobrazeného optickou sústavou oka na sietnici
- porovnať vytvorenie obrazov telesa dvojkypuklou šošovkou a optickou sústavou oka
- vysvetliť spoluprácu oka, očných nervov a mozgu pri vytváraní zrakového vnemu
- vysvetliť pojmy: akomodácia, blízky bod oka, ďaleký bod oka, zorný uhol
- ochrana zdravia

Pomôcky: model oka, PC s pripojením na internet, interaktívna tabuľa, modely šošoviek.

Didaktické ciele: Podporovať predstavivosť u žiakov, samostatné myslenie, analýzu, syntézu, komunikatívnosť a schopnosť vyvodiť vlastný názor.

Postup a obsah vyučovania:

A/ Organizačná činnosť: kontrola dochádzky, zápis do triednej knihy, kontrola domácej úlohy na portály Naučteviac.sk

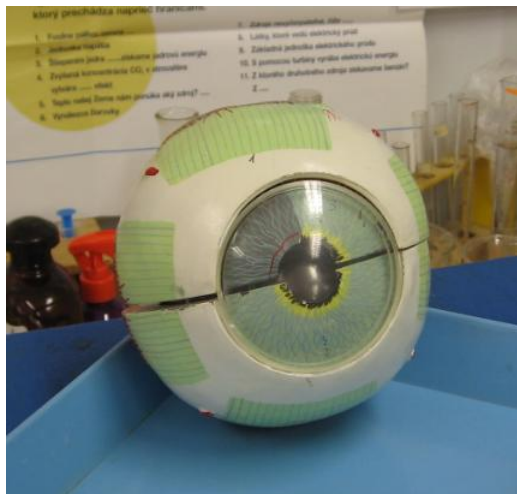
B/ Opakovanie učiva:

Metódy vyučovania: ústne opakovanie, práca s modelom, interaktívne cvičenie.

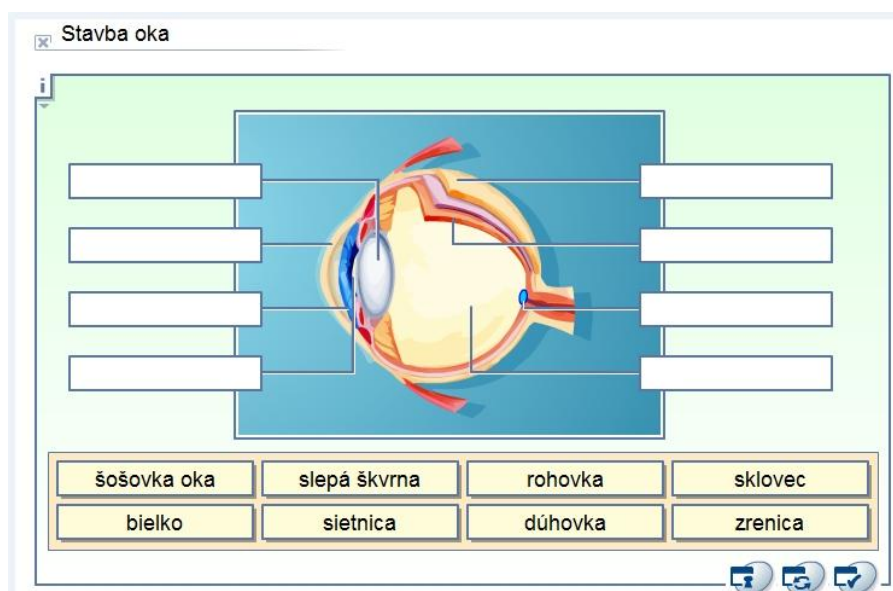
Vyplýva z domácej úlohy, ktorá bola žiakom sprístupnená na portály naucsviac a jej cieľom bolo zopakovať si vedomosti z biológie – anatómia oka, fyziky – zobrazovanie šošovkami a pripraviť žiakov na zvládnutie nového učiva.

Na modely oka /obr.1/ žiak popisuje jednotlivé časti oka a následne doplní cvičenie - časti oka na interaktívnej tabuli /obr.2/.

Obr.1:

Obr. 2:

C/ Motivácia:

Metódy vyučovania: motivačná demonštrácia, motivačný rozhovor.

Učiteľ položí motivačnú otázku: „ Čo nám ľuďom a tiež živočíchom umožňuje spojenie s okolitým svetom?“ Otázka rozprúdi živú debatu, ktorú učiteľ usmerní k téme hodiny.

Modely spojnej a rozptyľnej šošovky je vhodné použiť pri porovnávaní s očnou šošovkou. Táto fáza sleduje cieľ, aby žiaci samostatne vyvodili záver, že očná šošovka je dvojbypuklá spojka.

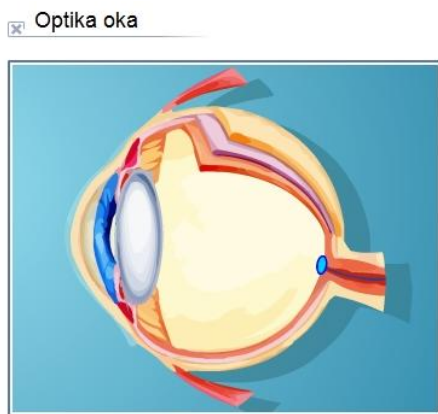
D/ Expozícia:

Metódy vyučovania: výklad, práca vo dvojici, demonštračné metódy, heuristický rozhovor.

Premietneme animáciu, ktorá znázorňuje optickú sústavu oka /obr.3/ a multimedialnú prezentáciu, ktorá priblíži žiakom proces vytvorenia obrazu predmetu optickou sústavou oka / obr.4/.

Vhodné je prezentáciu pozastaviť, zopakovať a podrobnejšie vysvetliť jednotlivé fázy prezentácie.

Žiaci si doplnia poznámky /obr. 5, 6/

Obr.3

Obr.4

Obr. 5

Svetlo, ktoré vstupuje do oka sa šíri jeho časťami, ktoré tvoria **optickú sústavu oka** :

rohovka
očný mok
spojná šošovka
sklovec

Táto optická sústava vytvára na sietnici **obrazy** pozorovaných predmetov, kt. sú:

skutočné
stranovo prevrátené
zmenšené

Očná šošovka je dvojbypuklá spojka, kt. vzdialenosť od sietnice je stála.

Obr.6

Podráždenie vyvolané svetlom premieňajú bunky sietnice na nervové vzruchy, kt. sa zrakovými nervami prenášajú do mozgu.

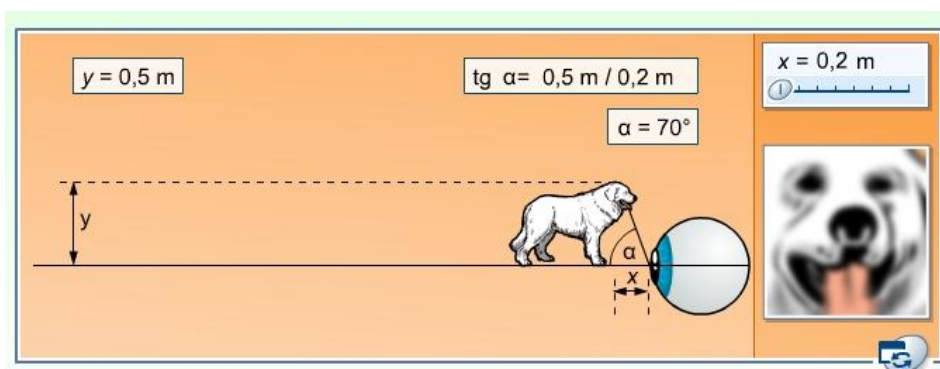
Obrazy vnímame ako:

priame
predmet hľadáme v smere z kt. prichádza svetlo

Ďalší pojem – **zorný uhol** pozorovaného predmetu vysvetlíme pomocou animácie /obr.7/, pričom sa opierame aj o vedomosti z matematiky – goniometria ostrého uhla v pravouhlom trojuholníku.

Zadáme pracovný list, kt. riešia žiaci vo dvojiciach. Doplňme poznámkami /obr.8/.

Obr.7

Obr.8

Zorný uhol:

Je uhol, kt. zvierajú svetelné lúče prichádzajúce z krajných bodov pozorovaného predmetu.

ak x je vzdialenosť predmetu od oka

a y výška pozorovaného predmetu y

potom platí: **tangens** zorného uhla = y/x

Pri vytváraní pojmov, predstavách o javoch v motivačnej fáze používam videá, animácie, ktoré sú dopĺňané vlastným rozprávaním. Kladieme otázky, ktoré vyplývajú z animácií a odpoveď na ne si vyžaduje pozornosť pri počúvaní. Ak žiaci nevedia reagovať na otázky môžeme animáciu zopakovať. Pri písaní poznámok žiakov usmerňujeme.

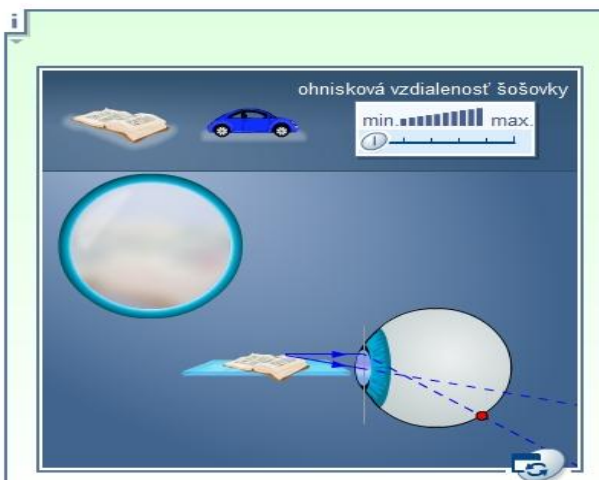
E/ Fixačná fáza

Metódy vyučovania: vyvolanie spomienok, heuristický rozhovor.

Pre zabezpečenie spätnej väzby a upevnenie učiva sú medzi vysvetlením jednotlivých pojmov napr. **akomodácia** /obr.9,10/, **zorný uhol**, zaradené cvičenia a úlohy /obr.11,12/

Obr.9

Akomodácia oka

Obr. 10

Aby vznikli na sietnici oka **ostré obrazy** pozorovaného predmetu, musí sa **meniť ohnisková vzdialenosť** očnej šošovky.

Napínaním a uvoľňovaním **ciliárneho svalu** sa mení zakrivenie očnej šošovky, čím sa **mení jej ohnisková vzdialenosť**.

Toto prispôsobenie sa nazýva **akomodácia oka**.

Doplň:

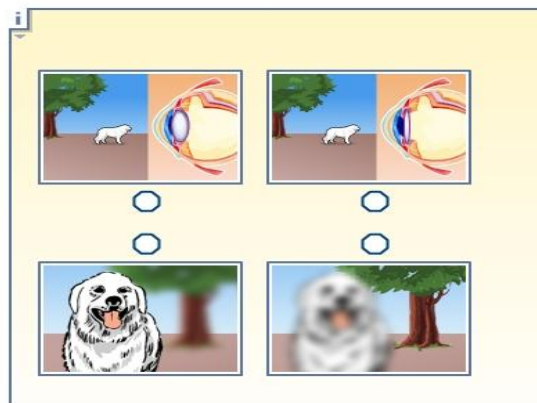
blízky bod oka ...

ďaleký bod oka...

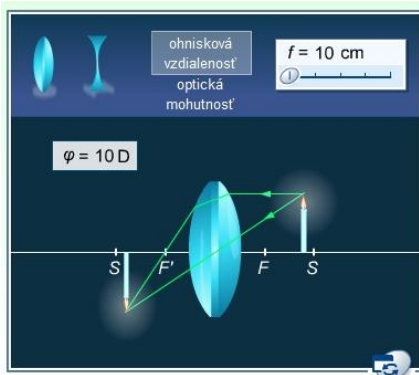
konvenčná zrková vzdialenosť...&l

Obr.11

Akomodácia oka

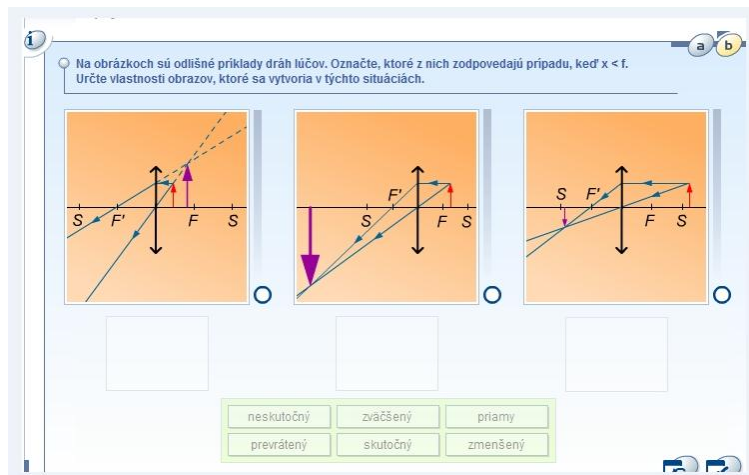

Pred zavedením pojmu akomodácia zaradíme úlohu – cvičenie, animáciu /obr.12,13/ , kt. sledujú cieľ – zopakovať pojmy ohnisko, optická mohutnosť šošovky, vzdialenosť zobrazovaného predmetu a ich vplyv na vlastnosti obrazu vytvoreného šošovkou a vytvoríme tak podmienky na pochopenie javu akomodácia.

Obr.12

Obr.13

Na záver fixačnej fázy zhrnieme učivo a zadáme domácu úlohu – cvičenia, úlohy vytvorené na portály naucteviac, kt. žiakom sprístupníme na portály naucsviac.

Krátka diskusia so žiakmi na tému ochrana zdravia pri športe, hre, pri manipulácií s nebezpečnými látkami, ochrana zraku vhodnými slnečnými okuliarmi je primeraným zakončením hodiny.

Vlastné postrehy:

1. Pri zostavovaní lekcie je potrebné uvážene zvoliť rozsah lekcie. Aby sme splnili cieľ vyučovacej hodiny, dodržali štruktúru hodiny, platí, že niekedy menej je viac. Musíme mať na pamäti, že pracujeme v presne vymedzenom čase .
2. Efektívnosť dosiahneme, keď prezentáciu doplníme napr. demonštračnými pomôckami, pokusom, alebo krátkou zaujímavou úlohou, podnetmi, ktoré vedú k aktivite žiakov.
3. Fyzika ako veda, na ZŠ ako prírodovedný predmet, by mala dávať predovšetkým odpovede na otázky o svete, ktorý nás obklopuje. Odpovede sú presné vtedy, keď sú dokumentované zaujímavou formou. Práca s portálom naucteviac túto zaujímavú formu umožňuje.

Úlohy z pracovného listu:

1. Vypočítaj výšku pozorovaného predmetu, ktorý sa nachádza vo vzdialenosti 25 m od pozorovateľa a ktorý pozorovateľ sleduje pod zorným uhlom $\alpha = 35^\circ$.

2. Aká je veľkosť zorného uhla pod ktorým sledujeme objekt, ktorého výška je 30 m a je od nás vzdialený 100 m?

Fotodokumentácia:

